

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/293332804>

Türkçe öğretmen adayları ve Türkçe öğretmenlerinin yan alan coğrafya derslerine yönelik tutumları

Article · January 2008

CITATIONS

0

READS

27

4 authors, including:

Ali Demirci

IGU-Commission on Geographical Education, Geography Education Specialist

120 PUBLICATIONS 765 CITATIONS

SEE PROFILE

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

5th International Conference on Geographic Information Systems [View project](#)

TÜRKÇE ÖĞRETMEN ADAYLARI VE TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN YAN ALAN COĞRAFYA DERSLERİNE YÖNELİK TUTUMLARI

The Attitudes of Prospective Turkish Language Teachers and Turkish
Language Teachers Towards Minor Geography Courses

Yard.Doç. Dr. Ali ÖZEL*
Yard.Doç. Dr. Halil İbrahim TAŞ**
Yard.Doç. Dr. Ali DEMİRÇİ***
Hakan ÖZDEMİR****

Özet

Çalışmanın amacı, yan alan dersleri olarak coğrafya dersini alan ve almayan Türkçe öğretmen adayı öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarının tespit edilmesidir. Çalışmada ayrıca, Türkçe öğretmenlerin bu konudaki tutumlarının karşılaştırmalarının yapılması da amaçlanmıştır. Araştırmanın amacıyla bağlantılı olarak, örnekleme üç farklı grup oluşturmuştur. İlk grup Dumlupınar Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği bölümünde birinci sınıfa devam eden 29 öğretmen adayı öğrencidir. İkinci grup aynı bölümde ikinci ve üçüncü sınıfa devam eden 59 öğrencidir. Örneklemedeki üçüncü grup ise Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda çalışan 37 Türkçe öğretmenidir. Araştırmada veri toplama aracı olarak anketler kullanılmıştır. Veriler, Mart 2007'de toplanmış ve verilerin analizi SPSS programı ile yapılmıştır. Yan alan olarak sosyal bilgiler eğitimi alan Türkçe öğretmen adaylarının coğrafyaya yönelik olarak kısmen olumlu yaklaşımlar geliştirmiş oldukları düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Türkçe öğretmen adayları, yan alan, coğrafya, tutum

* Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

** Balıkesir Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

*** Fatih Üniversitesi, Coğrafya Bölümü

**** Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi

Abstract

The aim of the study is to determine the attitudes of the prospective Turkish Language teachers who take and who do not take the geography course as a minor study towards the geography course. Also, it is aimed at measuring the attitudes of Turkish Language teachers regarding that matter and making comparisons among them. Related with the aim of the study, the sample is composed of three different groups. The first group is the 29 freshmen at the Department of Turkish Language Education. The second group consists of 59 sophomores and seniors attending the same department. The third group, on the other hand, is the 37 Turkish Language teachers working at the school of Ministry of Education. Questionnaires were used as data gathering instruments. Data were gathered in March, 2007, and they were analyzed using the SPSS program. It can be considered that the prospective Turkish Language teachers, who take social sciences education as the minor field of study, have moderate attitudes towards geography course.

Key words: *Prospective teachers of Turkish Language, minor field of study, geography, attitude*

GİRİŞ

2006-2007 akademik yılından itibaren uygulamaya giren öğretmen yetiştirme programlarındaki başlıca yeniliklerden biri, ihtiyacın ortadan kalkması nedeniyle (iki fakültedeki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği dışında), yan alan uygulamasına son verilmiş olmasıdır. Bu yeni uygulama ile öğretmen adaylarının kendi alanlarında daha derinlemesine eğitim görerek yetişmeleri amaçlanmıştır (yok.gov.tr, 2007). Yapılan bu değişiklikten etkilenen programlardan biri de Türkçe Öğretmenliği olmuştur. Türkçe eğitimi 1998 yılı programında Türkçe öğretmenlerini yetiştirmekle birlikte, yan alan uygulamasının esaslarına göre diğer programlara da ortak yan alan derslerini vermek üzere ayrı bir bölüm olarak yapılandırılmıştı. Bu sayede Türkçe Öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğrenciler yan alan programı dâhilinde I. yarıyılıda Coğrafyaya Giriş, II. yarıyılıda Ülkeler Coğrafyası, III. yarıyılıda da Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği derslerini almaktaydı. Yapılan bu değişiklikte birlikte Türkçe Öğretmenliği programında yer alan Sosyal Bilgiler Öğretmenliği yan alan dersleri de kaldırılmış oldu. 2006–2007 eğitim-öğretim yılında uygulanmaya başlanan yeni program sadece birinci sınıf öğrencilerine yansıtılmıştır. Diğer sınıflardaki öğrenciler eski programdaki lisans derslerini görmektedir. Sonuç olarak, uygulamaya yeni konulan Türkçe Öğretmenliği lisans programında coğrafya ile ilgili herhangi bir ders yer almamaktadır.

Coğrafya, yaşanan mekân ve bu mekânın dışındaki farklı yerleşimler, kültürler ve özellikle insanların tanınmasını sağlar. Bireyler, gözlem yoluyla bilgi toplayarak kendi mekânlarıyla diğer mekânlar arasında bağlantı kurabilir ve gördükleri ilişkilerin neden ve sonuçları hakkında genellemelere ulaşabilirler. Örneğin; coğrafya dersleri öğrencilerin çevre bilincini kazanmalarında büyük rol oynar. Coğrafya eğitimi almış bir insan yeryüzünün; atmosferi, deniz ve okyanusları, akarsuları, toprağı ve bunlar üzerinde yaşayan insan da dahil olmak üzere tüm canlıları ile bir bütün olduğunu ve bu bütünün tüm özellikleri ile korunması gerektiğini, aksi takdirde günümüzde hissetmiş olduğumuz ve benzeri problemlerin daha da şiddetlenerek artacağını bilmektedir. Bu nedenle, modern coğrafyanın eğitim metod ve teknikleri ile çevre bilincine sahip olan insanlar, bırakın bir ağaç kesmeyi, yere bir çöp atmayı bile doğaya ve ötesinde kendilerine karşı işlenmiş büyük bir suç olarak nitelendirmektedirler (Demirci v.d., 2002: 178).

Sınıflarda etkin bir coğrafya öğretimi sayesinde, bireylerin dünyadaki yeni oluşumları, kültürleri ve kavramları daha kolay anlamaları sağlanır (Akbulut, 2004: 218). Küreselleşmenin doğal bir sonucu olarak yeryüzü, sosyal, ekonomik, kültürel ve çevresel yönden her geçen gün çok daha farklı problemlerle karşı karşıya kalmaktadır. Bu problemlerin çözülebilmesi ve yeryüzünün daha iyi yaşanabilir bir mekan haline dönüştürülebilmesi için coğrafi bilgiye olan ihtiyaç da her geçen gün artmaktadır. Coğrafya uluslar, insanlar ve bireylerin yeryüzünde meydana gelen ve meydana gelmesi muhtemel olayları, tutarlı bir şekilde anlama becerilerini geliştirmede de anahtar bir bilimdir. Coğrafyanın benzersizliği birbirine geçmiş tüm elementleri, insan ve mekânı, onların

dağılımlarını, aralarındaki ilişkileri ve kapsadıkları süreçleri incelemesinde yarar. Coğrafyayı öğrenme ve öğretmenin gerekliliği üzerine söyleneceklerin coğrafyacıları ve herkesi ilgilendiren boyutları vardır. Doğal ve toplumsal olguları zamanında görebilmek, anlamak ve bunlardan doğan sorunları etkili bir şekilde çözebilmek için, her vatandaşın iyi bir coğrafi bilgi birikimine ihtiyacı vardır (Alım ve Atlas, 2005).

Coğrafyadan sağlanan bilgilerle toplumsal yaşam, ekonomi ve kültürle ilgili çeşitli genellemelere ulaşmak mümkündür. Öğrenciler bu genellemeleri öğrenerek çeşitli bölge ve ülkelerin ekonomisi, siyasal ilişkileri, toplumsal yaşamları hakkında hipotezler oluşturabilirler (Erden, 1996: 39). Oluşturdukları bu hipotezleri kendi ülkelerinde veya yaşadıkları mekânda karşılaştıkları çeşitli sorunlara karşı çözüm yolu olarak kullanabilirler. Aynı zamanda yirmi birinci yüzyılda hızla gelişen bilgi ve teknolojilerin etkisiyle zaman kavramındaki sıkışma bilginin öğrenilmesini kolaylaştırmıştır. Günümüzce mekânlar arasında ilişki kurmak, geçmişle kıyaslanamayacak ölçüde kolaylaşmıştır. Ülkelerdeki ekonomik sistemler, doğal kaynaklar ve kullanımları, nüfuslar ve dünya nüfusu içindeki dağılımları gibi konular hakkında genellemelere gidilerek, bunların gelecekteki durumları ile ilgili çıkarımlarda bulunulabilir (Akbulut, 2004: 218).

Coğrafya vatan sevgisinin geliştirilmesi açısından da önemli bir bilim dalıdır. Öğrencilerde Milli değerlerin oluşması, içinde yaşanılan ülkenin tarihi ile birlikte coğrafi özelliklerinin de bilinmesi ile mümkün olmaktadır. Bu açıdan ülkenin diğer ülkelerden farklı olan fiziki ve beşeri coğrafi özelliklerinin bilinmesi öğrencilerde vatan sevgisinin gelişmesinde yardımcı olacaktır (Doğanay, 1993: 133).

Temelde pozitif bir bilim olan coğrafya, bazı araştırma konuları bakımından fen bilimlerine, bazılarında ise sosyal bilimlere yaklaşır. Coğrafya bilimi uyguladığı düşünce sistemini ilkeleri ile şekillendirir ve coğrafi mantıkla yorumlayarak toplumun sosyal, ekonomik ve teknik sorunlarını çözümlenmeyi kolaylaştıran öneriler getirir. Bu nedenle coğrafyanın eğitim sistemimiz içinde ilköğretimden üniversiteye kadar aslında çok özel bir yerinin olması gerekir (Alkış ve Güleç, 2003).

Coğrafya derslerinin ülkemizde ilk ve ortaöğretim kurumlarında giderek sevimsiz bir hâl aldığı herkes tarafından bilinmektedir. Coğrafya, kendisini bugünkü duruma getirenler tarafından yanlış kavranıldığı ve bunun sonucu olarak da yanlış anlatıldığı için önemli sorunlarla karşı karşıya bulunmaktadır. Pekçok insan coğrafyayı, istatistikî bilgiler ve kuru bilgiler yığını olarak görmektedir. Coğrafya, Türkiye'nin en yüksek dağı, en uzun akarsuyu, en büyük şehri, en küçük bölgesi gibi bilgilerden ibaretmiş gibi görülebilmektedir (Şahin, 2001, 16,17). Bu yüzden, öğrencilerin büyük bir kısmı coğrafya dersine ilgisiz kalmakta, ondan çekinmekte ve başarısız olmaktadır. Öğrencilerin bir dersten başarılı olmalarını etkileyen faktörlerden biri, bizzat öğrencilerin iyi çalışma tutum ve alışkanlıklarına sahip olup olmamalarıdır (Küçükahmet, 2000). Öğrencilerin başarıları üzerinde etkili olan en önemli faktörlerden birisi decoğrafya öğretmenlerinin coğrafya dersine yönelik tutum, davranış ve inançlarıdır (Peker, 2003,158).

Bu bağlamda çalışmanın amacı, yan alan dersleri olarak coğrafya dersini alan ve almayan Türkçe öğretmen aday öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarını tespit etmektir.

1. VERİLERİN TOPLANMASI VE VERİLERİN ANALİZİ

Bu araştırmada tarama (*survey*) modeli kullanılmıştır. Tarama tekniği, doğal ortamda tutum, düşünce ya da başarı gibi birçok değişkenin ölçülmesinde kullanıldığı için bu çalışmada temel araştırma deseni olarak benimsenmiştir (Karasar, 2003). Araştırmanın amacıyla bağlantılı olarak, örnekleme üç farklı grup oluşturmuştur. İlk grup Dumlupınar Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği bölümünde birinci sınıfa devam eden 29 öğretmen aday öğrencidir. Bu grubun seçilme nedeni, değişen öğretmen yetiştirme programı kapsamında yan alan derslerini almamalarıdır. İkinci grup aynı bölümde ikinci ve üçüncü sınıfa devam eden 59 öğrencidir. Bu gruptaki öğrenciler yan alan olarak sosyal bilgiler öğretmenliği eğitimi aldıklarından, coğrafya dersleri de almıştır. Örneklemedeki üçüncü grup ise Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda çalışan 37 Türkçe öğretmenidir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Anketler oluşturulurken ilk olarak 15 soruluk taslaklar oluşturulmuş, sonra uzman görüşü alınmıştır. Bu doğrultuda gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra anketlere son şekli verilmiştir. Kapalı uçlu sorulardan oluşan bu anketler 5'li likert tipi olarak hazırlanmıştır. Örneklemedeki birinci gruba yönelik 8 soru, ikinci gruba yönelik 11 soru ve üçüncü grubu oluşturan Türkçe öğretmenlerine yönelik de 9 sorudan oluşan üç ayrı anket hazırlanmıştır. Veriler, Mart 2007'de toplanmış ve verilerin analizi SPSS programı ile yapılmıştır.

2. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde veri toplama araçlarından elde edilen bulgular yer almaktadır. İlk olarak örneklemedeki birinci grubu oluşturan Dumlupınar Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği bölümünde birinci sınıfa devam eden öğretmen adaylarının yan alan coğrafya derslerine yönelik tutumları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Değişen öğretmen yetiştirme programı kapsamında yan alan derslerini almayan birinci sınıftaki öğretmen adaylarının coğrafya derslerine yönelik tutumları tablo 1 betimsel olarak sunulmuştur. *Öğretmen adaylarının sadece %6,9 (f=2)'u coğrafya derslerine karşı her zaman ilgili oldukları belirtmişlerdir. Öğretmen adayları, yan alan derslerinden coğrafya ile ilgili olanların gerekli olduğuna toplamda %41,3 (f=12) oranında katılmıştır ancak bu oran yine de düşüktür. Öğretmen adaylarının toplamda %37,9 (f=11)'u yeni programdaki yan alan uygulamasının kaldırılmasını doğru bulmadıklarını, yine %37,9 (f=11)'u da bu uygulamayı doğru bulduklarını ifade etmiştir. Öğretmen adaylarının %41,3 (f=12)'ü yan alan derslerinden coğrafya ile ilgili olan derslerde verilen bilgileri öğretmenlik mesleğinde kullanabileceklerini düşünmelerine rağmen, %48,3 (f=14)'ü buna*

Türkçe Öğretmen Adayları ve Türkçe Öğretmenlerinin Yan Alan Coğrafya Derslerine Yönelik Tutumları

inanmamaktadır. Öğretmen adaylarının sadece %17,2 (f=5) 'si yan alan derslerinden coğrafya ile ilgili olanların kendilerini daha nitelikli hale getireceğini düşünmekle beraber, %58,6 (f=17)'sı bu görüşe katılmamaktadır. Öğretmen adaylarının sadece %34,4 (f=10)'ü lisans eğitimleri boyunca coğrafya dersi almayacakları için üzgün olduklarını ve %27,6 (f=8)'sı lisans eğitimlerinde coğrafya ile ilgili dersler görmeyi istediklerini ifade etmişlerdir. Öğrenmenin alanı ne olursa olsun coğrafyanın her öğrenci için gerekli olduğuna inanan öğretmen adaylarının oranı ise %17,2 (f=5)'dir.

Tablo-1. Birinci Sınıf Devam Eden Türkçe Öğretmen Adaylarının Coğrafya Derslerine Yönelik Tutumları

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Coğrafya konularına karşı her zaman ilgiliydim.	2	6,9	-	-	2	6,9	12	41,4	13	44,8
2. Yan alan derslerinden coğrafya ile ilgili olanların gerekli olduğunu düşünüyorum.	5	17,2	7	24,1	6	20,7	7	24,1	4	13,8
3.Yeni öğretmen yetiştirme programında yan alan uygulamasının kaldırılmasını doğru bulmuyorum.	6	20,7	5	17,2	7	24,1	6	20,7	5	17,2
4.Yan alan derslerinden coğrafya ile ilgili olan derslerde verilen bilgilerin öğretmenlik mesleğinde kullanabileceğini düşünüyorum.	5	17,2	7	24,1	3	10,3	10	34,5	4	13,8
5.Yan alan derslerinden coğrafya ile ilgili olanların beni daha nitelikli hale getireceğini düşünüyorum.	3	10,3	2	6,9	7	24,1	10	34,5	7	24,1
6.Dört yıllık lisans eğitimim boyunca coğrafya dersi almayacağım için üzgünüm.	5	17,2	5	17,2	10	34,5	6	20,7	3	10,3
7. Lisans eğitimim içerisinde coğrafya ile ilgili olan dersler görmeyi isterdim.	6	20,7	2	6,9	8	27,6	10	34,5	3	10,3
8.Coğrafya öğrenmek alanı ne olursa olsun her öğrenci için gereklidir.	2	6,9	3	10,3	5	17,2	12	41,4	7	24,1

Tablo- 2. Yan Alan Olarak Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Eğitimi Alan Türkçe Öğretmen Adaylarının Coğrafya Derslerine Yönelik Tutumları

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Yan alan derslerinden coğrafya ile ilgili olan derslere karşı ilgiliydim.	12	20,3	18	30,5	11	18,6	12	20,3	6	10,2
2. Yan alan derslerinden coğrafya ile ilgili olanların gerekli olduğunu düşünüyorum.	9	15,3	17	28,8	17	28,8	13	22,0	3	5,1
3. Yan alan derslerinden coğrafya ile ilgili olan ders saatlerini yeterli bulmuyorum.	25	42,4	24	40,7	5	8,5	2	3,4	3	5,1
4.Yeni öğretmen yetiştirme programında yan alan uygulamasının kaldırılmasını doğru buluyorum.	17	28,8	10	16,9	14	23,7	10	16,9	8	13,6
5.Yan alan derslerinden coğrafya ile ilgili derslerde aldığımız bilgileri öğretmenlik mesleğinde kullanabileceğimi düşünüyorum.	9	15,3	15	25,4	7	11,9	22	37,3	6	10,2
6.Yan alan derslerinden coğrafya ile ilgili olanların beni daha nitelikli hale getirdiğini düşünüyorum.	10	16,9	11	18,6	12	20,3	21	35,6	5	8,5
7.Yan alan derslerinden coğrafyayla ilgili olanlarda yeteri kadar materyal kullanılıyordu.	14	23,7	23	39,0	8	13,6	13	22,0	1	1,7
8.Yan alan coğrafya derslerinin dünyamız ve Türkiye hakkında yeterli bilgi verdiğiğine inanıyorum	4	6,8	13	22,0	14	23,7	22	37,3	6	10,2
9.Yan alan coğrafya derslerini sıkıcı buluyorum.	6	10,2	13	22,0	13	22,0	17	28,8	10	16,9
10.Yan alan derslerinden coğrafya ile ilgili olan dersleri görmeye devam etmek isterdim.	23	39,0	20	33,9	6	10,2	7	11,9	3	5,1
11.Coğrafya öğrenmek alanı ne olursa olsun her öğrenci için gereklidir.	6	10,2	8	13,6	15	25,4	24	40,7	6	10,2

Tablo 2’de yan alan olarak sosyal bilgiler öğretmenliği eğitimi alan Türkçe öğretmen adaylarının coğrafya derslerine yönelik tutumları verilmiştir. Tabloya göre, öğretmen adaylarının %50,8 (f=30)’u yan alan derslerinden coğrafya ile ilgili olanlara her zaman ilgili olduklarını ve %44,1 (f=26)’i yan alan derslerinden coğrafya ile ilgili olanları gerekli bulduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının büyük kısmı (%83,1), coğrafya ile ilgili olan ders saatlerini yeterli bulmadıklarını belirtmiştir. Öğretmen adaylarının toplamda %30,5 (f=18)’i yeni programdaki yan alan uygulamasının kaldırılmasını doğru bulmadıklarını, %45,7 (f=27)’si de bu uygulamayı doğru bulduklarını ifade etmiştir. Öğretmen adaylarının %40,7 (f=24)’si yan alan derslerinden coğrafya ile ilgili olan derslerde verilen bilgileri öğretmenlik mesleğinde kullanabileceklerini düşünmelerine rağmen, %47,5 (f=28)’i buna inanmamaktadır. Öğretmen adaylarının sadece %35,5 (f=21)’i yan alan derslerinden coğrafya ile ilgili olanların kendilerini daha nitelikli hale getirdiğini düşünmektedir. Öğretmen adaylarının %62,7 (f=37)’si coğrafyayla ilgili olan

Türkçe Öğretmen Adayları ve Türkçe Öğretmenlerinin Yan Alan Coğrafya Derslerine Yönelik Tutumları

yan alan derslerinde yeteri kadar materyal kullanıldığını düşünmektedir. Öğretmen adaylarının sadece %28,8 (f=17)'i yan alan coğrafya derslerinin dünyamız ve Türkiye hakkında yeterli bilgi verdiğiğine inanmaktadır. Öğretmen adaylarının %45,7 (f=27)'si yan alan coğrafya derslerini sıkıcı bulmadıklarını ve %72,9 (f=43)'u da coğrafya derslerini görmeye devam etmek istediklerini belirtmişlerdir. Coğrafya öğrenmenin alanı ne olursa olsun her öğrenci için gerekli olduğuna inanan öğretmen adaylarının oranı ise %23,8 (f=14)'dir.

Tablo- 3. Yan Alan Coğrafya Derslerine Yönelik Olarak Türkçe Öğretmenlerinin Tutumları

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Yan alan coğrafya derslerine karşı ilgiliydim.	6	16.2	8	21.6	5	13.5	14	37.8	4	10.8
2. Yan alan derslerinden coğrafya ile ilgili olan derslerin gerekli olduğunu düşünüyorum.	2	5.4	9	24.3	3	8.1	18	48.6	5	13.5
3.Yeni öğretmen yetiştirme programında yan alan uygulamasının kaldırılmasını doğru buluyorum.	5	13.5	3	8.1	4	10.8	16	43.2	9	24.3
4.Yan alan derslerinden coğrafya ile ilgili derslerde aldığımız bilgileri öğretmenlik mesleğinde kullanabildiğimi düşünüyorum	3	8.1	9	24.3	3	8.1	15	40.5	7	18.9
5.Yan alan derslerinden coğrafya ile ilgili olanların beni daha nitelikli hale getirdiğini düşünüyorum.	1	2.7	9	24.3	4	10.8	18	48.6	5	13.5
6.Yan alan derslerinden coğrafyayla ilgili derslerde yeteri kadar materyal kullanılıyordu.	6	16.2	15	40.5	10	27.0	4	10.8	2	2.7
7.Yan alan coğrafya derslerinin dünyamız ve Türkiye hakkında yeterli bilgi verdiğiğine inanıyorum	1	2.7	13	35.1	12	32.4	7	18.9	4	10.8
8.Yan alan derslerinden coğrafya derslerini sıkıcı buluyordum.	4	10.8	15	40.5	8	21.6	5	13.5	5	13.5
9.Coğrafya öğrenmek, alanı ne olursa olsun her eğitimci için gereklidir.	1	2.7	4	10.8	4	10.8	14	37.8	14	37.8

Tablo 3'te Türkçe öğretmenlerinin yan alan coğrafya derslerine yönelik tutumları verilmiştir. Tabloya göre, Türkçe öğretmenlerinin %37,8 (f=14)'i yan alan coğrafya derslerine ilgili olduklarını ve %29,7 (f=11)'si yan alan derslerinden coğrafya ile ilgili olanları gerekli bulduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin %67,5 (f=25)'i yeni

programdaki yan alan uygulamasının kaldırılmasını doğru bulmadıklarını ifade etmiştir. Öğretmenlerin %32,4 (f=12)'ü yan alan derslerinden coğrafya ile ilgili olan derslerde verilen bilgileri öğretmenlik mesleğinde kullanabileceklerini düşünmelerine rağmen, %59,4 (f=22)'ü buna inanmamaktadır. Öğretmenlerin sadece %27 (f=10)'si yan alan derslerinden coğrafya ile ilgili olanların kendilerini daha nitelikli hale getirdiğini düşünmektedir. Öğretmenlerin %56,7 (f=21)'si coğrafyayla ilgili olan yan alan derslerinde yeteri kadar materyal kullanıldığını düşünmektedir. Öğretmenlerin sadece %37,8 (f=14)'i yan alan coğrafya derslerinin dünyamız ve Türkiye hakkında yeterli bilgi verdiğiğine inanmaktadır. Öğretmenlerin sadece %27 (f=10)'si yan alan coğrafya derslerini sıkıcı bulmadıklarını belirtmişlerdir. Coğrafya öğrenmenin alanı ne olursa olsun her eğitimci için gerekli olduğuna inanan öğretmenlerin oranı ise sadece %13,5 (f=5)'tir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmadan elde edilen bulgular, öğrencilerinin büyük bir kısmının coğrafya dersine yönelik olumlu tutum içinde olduklarını göstermektedir. Bu sonuç ülkemizde ve uluslararası alanda yapılan bir çok araştırma ile karşılaştırıldığında benzer sonuçlar bulunmuştur (Demirkaya & Arıbaş, 2004; Yau, 1997). Bu araştırmanın diğer araştırmalardan farklı bir yönü şunudur; öğretmen ve öğretmen adaylarının coğrafya dersini gerekli olarak görülmesidir.

Araştırma bugüne kadar yapılan diğer araştırmalardan ayıran ve önemli kılan asıl nokta bu araştırmada seçilen örneklemdir. Örnekleme yer alan birey dil eğitiminde yer almaktadır. Bu durum çalışmaya özgünlük kazandırmıştır. Çünkü yapılan bir çok araştırmanın örnekleme sosyal bilgiler / coğrafya öğretmen veya öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Örneğin; Demirkaya ve Arıbaş (2004) yaptıkları çalışmalarında Sosyal bilgiler 3. Sınıfında okuyan öğretmen adaylarının Coğrafya dersine yönelik tutumlarını ölçmüşlerdir.

Öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarını olumsuz yönde etkileyen en önemli hususlar bu araştırma öğretmen adaylarını ve öğretmenlerin ihtiyacı ile ilintilidir. Yapılan birçok araştırmada ise bireylerin coğrafya dersine olumsuz tutum geliştirmelerin nedenleri; öğretmenlerin ders içerisindeki tutum ve performansları, derslerde yeterli teknolojik araç ve gereçlerin kullanılmaması v.b. olarak tespit edilmiştir (Demirkaya & Arıbaş, 2004; Yau, 1997; Güven & Uzman, 2006; Öztürk & Ünal; 1999; Öztürk & Baysal, 1999; Barth, 1991; Uljas, 2001).

Coğrafya eğitimi kendimizi, yeryüzü ve diğer dünya insanları ile karşılıklı ilişkilerimizi daha iyi anlamamız için gerekli olan değer, bilgi, kavram ve becerilerin gelişmesini sağlar. Bu bağlamda, çağdaş toplum yapısının gerektirdiği daha donanımlı bireylerin yetişmesinde çok önemli rolü olan coğrafya eğitiminin, sadece yan alan olarak Türkçe öğretmen adayları için değil, tüm öğretmen adayları için gerekli olduğu düşünülmektedir.

Sonuç olarak; Öğrencilerin coğrafyaya yönelik tutumlarını etkileyen faktörler ilköğretimin birinci kademesine kadar uzanabilmektedir. Örgün öğretim sürecinde öğrencilere ilk coğrafya eğitimini verenler sınıf öğretmenleri olmaktadır. Bu yüzden, öğrencilerin coğrafyaya yönelik tutumları büyük ölçüde bu dönemlerde şekillenmeye başlamaktadır (Şahin, 2001). Dolayısıyla, sınıf öğretmenliği programına gelen öğrencilere coğrafya dersleri verilirken bu durumların göz önünde bulundurulması ve buna yönelik araştırmaların yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, G. (2004), *Coğrafya Öğretimi ve Yaratıcı Düşünce*, C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:28, Sayı: 2, ss.215–223.
- Alkış, S., Güleç, S. (2003), *İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konularına Yönelik Görüşlerinin İçerik Analizi*, 12.Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler içinde, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, ss.315-337
- Alım, M., Atlas, N.T. (2005), *Coğrafya Öğretmenlerinin Dokuzuncu Sınıf Coğrafya Dersinin İçeriği ve Öğretim Süreci Hakkındaki Görüşleri*, Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 168.
- Barth, James L. (1991), *Elementary and Junior High-Middle School Social Studies Curriculum, Activities and Materials*, Maryland, University Press of America, Inc.
- Demirkaya, H.- Arıbaş, K., (2004). Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Coğrafya Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi. S.Ü. Sosyal Bilimler Enst. Dergisi, Sayı:12, Konya
- Demirci, A., Sekin, S., Ünlü, M. (2002), *Mesleki Açısından Coğrafyanın Önemi ve Türkiye’de Kullanım*, Marmara Coğrafya Dergisi, Sayı:5, ss.171-185.
- Doğanay, H. (1993), *Coğrafya’ya giriş*. Ankara: Gazi Kitapevi.
- Duman, T. (1991), *Türkiye’de Ortaöğretimde Öğretmen Yetiştirme*, İstanbul: MEB.
- Erden, M. (1996), *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara: Alkım yayın.
- Güven, B, Uzman, E (2006) *Ortaöğretim Coğrafya Dersi Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması*, Cilt:14 No:2 Kastamonu Eğitim Dergisi 527-2536
- Haas, M. E. (1989), *Teaching Geography in The Elementary School*, ERIC Digest, ERICIdentifier: ED309133
- Karasar, N. (2003), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Nobel yayın.
- Küçükahmet, L. (2000) *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Öztürk, C., Ünal, S (1999) *Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersine Karşı Tutumu*, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı 6.
<http://egitimdergi.pamukkale.edu.tr/>
- Öztürk, C., Baysal, N (1999) *İlköğretim 4-5. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumu*, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı 6.
<http://egitimdergi.pamukkale.edu.tr/>
- Peker, M. (2003) Lise 2. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Dersine Yönelik Tutumları ve Başarıları Arasındaki İlişki. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:14, Sayfa 158. <http://egitimdergi.pamukkale.edu.tr/>
- Şahin, C. (2001) Türkiye’de Coğrafya Öğretimi (Sorunlar-Çözüm Önerileri). Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.
- Ünlü, M., Alkış, S. (2006), *Okul Öncesi Öğretmenliği Programlarında Coğrafya Derslerinin Gerekliliğinin İrdelenmesi*. Marmara Coğrafya Dergisi, Sayı: 14, ss.17-27.
- Yau, B.L (1977) *Social Attitudes And The Teaching Of Geography*, Education Journal No.VI, pp: 197-205
- YÖK, (1998). *Cumhuriyet Döneminde Öğretmen Yetiştirme Tarihi Gelişimi*, Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi Raporu, Ankara.
- [http://www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/mart98,\(03 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim\).](http://www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/mart98,(03%20Mayıs%202007%20tarihli%20çevrimiçi%20erişim).)
- <http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/aciklama.doc> ,(03 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
- <http://orgm.meb.gov.tr/OzelEgitimProgramlar/meslekiegitimmerkprog/aciklamala.htm> ,(03 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
- <http://www.meb.gov.tr/stats/Apk2002/801.htm> ,(03 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
- http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/programlar_aciklama.doc ,(03 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

Türkçe Öğretmen Adayları ve Türkçe Öğretmenlerinin Yan Alan Coğrafya Derslerine Yönelik Tutumları